

זבחים לט

משה שווערד

1. הגרי"ז על מסכת זבחים דף ל ע/א

והרי דהמנין שבע צריך להז' הזאות ולא נקרא ז' הזאות, ולפי"ז מתבאר היטב דברי הגמרא אין לי אלא מתן ז' שמעכבות בכל מקום היינו דמהא דמצינו במתן שבע דמעכב משום שבמתן ז' הדין דמנין שבע הוא מעכב וכמו שמצינו ג"כ בפרה דמנין שבע מעכב וע"כ אין ללמוד מזה דארבע הזאות יעכבו, דלא מצינו כלל דהזאות יעכבו, ורק במתן ז' דהז' הזאות כולם מעכבים זה את זה דבלא"ה אף ההזאה הראשונה לאו כלום דין זה הוא המעכב, וזהו מאי דקאמרי בגמרא אין לי אלא מתן ז' דמעכבות בכל מקום בפרה ובנגעים, דמצינו ג"כ בפרה דין זה דמנין שבע מעכב, וע"כ גם הכא מתן ז' מעכב, ובספרי (פרשת חוקת פרשה ט"ז) שבע פעמים שיהיו מעכבות זו את זו, שהיה בדין דמעכבות כמו שבע פעמים דהזאות הפנימיות, מה להזאות הפנימיות שמכפרות, תאמר בפרה שאין מכפרות ת"ל שבע פעמים שיהיו מעכבות זו את זו, וצ"ע מאי משמע מז' פעמים שמעכבות, ובהגהות הגר"א מגיה כתיב הכא שבע פעמים, ובהזאות הפנימיות שבע פעמים, והוא ילפותא מהתם, אכן לפי גירסתינו ממשמעות הקרא דשבע פעמים ילפינן דמעכבות, וכן צ"ע דבגמרא דידן יליף דמעכבות מחוקה, ובספרי יליף לה משבע פעמים, ועפ"מ שנתבאר בדברינן נראה דהספרי לא מיירי הכא בהא דהזאות מעכבות, דזה ילפינן מחוקה וכמו דאיתא בגמרא, אלא דהספרי יליף לה להך דינא דהכא בהזאות דפרה המנין שבע מעכב בהזאות גופייהו, היינו דהזאה הראשונה צריכה לכל ההזאות, וזהו מאי דקאמר שמעכבות זו את זו, ולא מיירי כלל בדין עיכוב אלא מיירי בהך דינא דהמנין שבע הזאות, צריך אף להזאה הראשונה, ודין זה דמעכב יליף מחוקה וכמו דיליף בגמרא דידן: וברמב"ם בהל' פסוהמ"ק (פ"ב הל"ג) כל הדמים הניתנין על מזבח הפנימי אם חסר אחת מהן לא כיפר, אלא כולן הן עיקר הכפרה, שהרי הכתוב הקפיד על מניין שנאמר שבע פעמים, עכ"ל, וקשה איך משמע משבע פעמים לעיכוב, אכן עפ"י דברינן זהו כונת הרמב"ם להביא ראיה דבפנימיים אין בהם הדין דודם זבחיך ישפך שפיכה אחת, שהרי הכתוב הקפיד על מנין, משום דכתיב שבע פעמים, והיינו שהמנין שבע הוא מעכב בעצם ההזאות שכולם שייכות זו לזו, ועפ"י"ז נראה דמ"ש התוס' דבהזאה אחת אפילו חצי מתיר לא הוי הוא דוקא במתנות הפנימיות שמתנותיהם שבע, משום דבהם ההזאה הראשונה צריכה להז' הזאות והזאה הראשונה בלא הו' הזאות לאו כלום היא, וע"כ אפילו חצי מתיר לא הוי, אבל במתן ד' הא דצריך ארבע הזאות הוא רק להיתר הקרבן, אבל אין זה מדין הזאות גופייהו, אבל במתן שבע, השבע הזאות הם צורך להזאות גופייהו, וכשחסר המנין שבע חסר בעצם ההזאות, וע"כ הזאה אחת אף חצי מתיר לא הוי, ע"כ:

2. הגרי"ז על מסכת זבחים דף לט ע/ב

בתוספות ד"ה לפר זה פר יוהכ"פ, והקשו למה לן קרא דמתנות מעכבות ביוהכ"פ ובפר העלם דבר, נילף חד מחבר'י מדאיתקש להדדי, והנה באמת יש לעיין אם העיכוב בפר יוהכ"פ, ועיכוב דשאר פנימיים שוים הם, דנראה דהא דמ"ג הזאות מעכבים אינם דין בעצם הקרבן, דהקרבן בעי להתירו במ"ג הזאות, אלא שהוא דין בחובות היום, אבל בהיתרא דקרבן אינם מעכבים כלל, וראיה מהא דיכול להביא ד' קרבנות של פר וד' שעירים, ואי נימא דלהיתרא דגוף הקרבן בעי כל ההזאות, איך שייך שיותר בהזאות דחבירו, אלא ע"כ דבעצם הקרבן אין צריך כלל כל ההזאות אלא לחובות היום, ולחובות היום יוצא בד' פרים ג"כ, והראיה לזה מהא דאיתא ביומא פלוגתא אם נשרפין כולם, או דאינו נשרף אלא אחרון משום שבו נגמר הכשרה, ואי נימא דעבודת השני עולה בעד הראשונה גם כן, א"כ מאי עדיפות יש בפר האחרון מהראשון, ומדוע נקרא נגמרה הכשרה בו, הלא כל פר היה לו מ"ג הזאות, ומוכרח מזה דעבודת האחד אינו עולה להשני, רק דיוצא משום דכל המ"ג הזאות לא בעינן להיתר של הקרבן רק לחובת היום, ולכן יוצא בד' פרים, והא דחשיבא ליה לקמן חצי מתיר צ"ל, כיון דסו"ס מעכבות עבודת האחרון בהיתרא דראשון, אף דאינם בעצם הקרבן אעפ"י"כ נקרא חצי מתיר, כיון דהיתרא אינה נגמר בו, ולפירוש רש"י לקמן הוי פיגול שכבר קרבו כל מתיריו של כל אחד ונגמרה הכשרה בחבירו, וכן הא דמצינו ביומא שיכול מצורע להביא כמה לוגין, זהו ג"כ הוי משום דהוי רק לעיכובא בטהרת מצורע, אבל לא בעצם הקרבן, ולפי"ז נמצא דבפר העלם דבר ושאר הפנימיים לא יוכל להביא פר אחר, אם נשפך לאחר שנתן על הפרכת וליתן על המזבח, כיון דשם העיכוב הוא בעצם הקרבן, ולא יועיל חבירו עליו, ויצטרך להתחיל מחדש, וא"כ נפ"מ גדולה בעיכוב של זה דיוהכ"פ משאר חטאות הפנימיים, אבל באמת יש פלוגתא בירושלמי יומא, אם דין זה נוהג בפרים הנשרפים, אמנם נראה דהירושלמי אזיל ע"פ שיטה אחרת, להיות חד גופא, ומשום הכא שייך גם בפרים הנשרפין דין זה,

3. שפת אמת על זבחים דף לט/ב

בתוס' ד"ה לפר כו' וקשה ל"ל ועשה לכפול בהזאות ת"ל מדאיתקש לפר יו"כ וי"ל דאי לא הוי כתיב ועשה לכפול בהזאות לא הוי מוקמינן לפר יו"כ רק לפר לכפול בהזאות דמקודם איכא למידרש בהאי פרשתא רק לבתר דכבר דרשו ועשה לכפול אייתר לפר על יו"כ כנ"ל:

4. שפת אמת על זבחים דף לט/ב

בגמ' וכפר אע"פ שלא סמך ונסלח אע"פ שלא נתן שירים. קשה דלעיל (ל"ח.) אמרינן דחדא לגופי' אצטריך רק משום דכפרה וסליחה אחד הוא. מיותר וכפר. והכא דריש תרווייהו. וי"ל למאי דדרשינן לקמן (מ"א.) חטאתם אלו שעירי ע"ז שגגתם זה פר העלם דבר. וכיון דשגגתם זה פר העלם א"כ הך ונסלח להם כי שגגה הוא קאי גם אפר העלם ולכן מיותר כפרה וסליחה דפר העלם ואתיא לדרשא: